

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรด้านภาษาถิ่น คำสแลง สำนวนภาษาทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในแต่ละระดับชั้นของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1

สมมติฐานของการวิจัย

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 1 ทุกคน ซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในปีการศึกษา 2527 จำนวน 29 คน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 รวม 5 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกอำเภอเมือง และอำเภออื่นอีก 2 อำเภอ รวมเป็นจังหวัดละ 3 อำเภอ และใช้วิธีการสุ่มแบบ

แยกประเภท (Stratified Random Sampling) เพื่อเลือกกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 กลุ่มโรงเรียน อำเภอละ 3 กลุ่มโรงเรียน รวมเป็น จังหวัดละ 9 กลุ่ม รวมเป็นกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ทั้งสิ้น 45 กลุ่ม แต่เนื่องจากใน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี มีเพียง 2 กลุ่มโรงเรียนเท่านั้น จึงมีกลุ่มโรงเรียนทั้งสิ้น 44 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนจะมีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 5 คน จึงได้ตัวอย่างประชากรที่เป็น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งหมด 220 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำลงในช่องว่าง ตามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของผู้ตอบ ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ตามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นการยอมรับนวัตกรรม 5 ขั้นของโรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971:100-101) ตามเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา 5 ประเภท ได้แก่ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร 3 ชนิด นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน 15 ชนิด นวัตกรรมทางด้านสื่อการสอน 3 ชนิด นวัตกรรมทางด้านการวัดผลและประเมินผล 7 ชนิด และนวัตกรรมทางด้านการบริหารและบริการ 9 ชนิด รวมทั้งสิ้น 37 ชนิด แต่ละข้อจะมีคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงเหตุผลประกอบระดับการยอมรับและบอกแหล่งข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมแต่ละชนิด ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบเขียนเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ที่กำลังใช้อยู่ ซึ่งนอกเหนือจากนวัตกรรมทั้ง 37 ชนิดในแบบสอบถามแบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสม และสำนวนภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 15 คน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 6 สิงหาคม 2527 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2527 โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากสำนักการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 1 ในการส่งแบบสอบถามให้ประชากรที่เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ แล้วให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จากศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน 26 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.66

และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.27

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยระดับการยอมรับนวัตกรรมและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามขนาดของกลุ่มโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบว่ามีความแตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
4. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์ อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ภูมิภาคทางการศึกษา และสถานการณ์ของเศรษฐกิจต่างกัน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
5. แหล่งข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามได้ทราบหรือรู้จักนวัตกรรมแต่ละชนิด รวมทั้งนวัตกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่รู้จัก หรือนวัตกรรมที่เคยใช้แล้วนำมาวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
6. รายละเอียดของนวัตกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังใช้อยู่ นอกเหนือจากในแบบสอบถาม รวบรวมเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 1.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี ผ่านการอบรมในรอบปีที่ผ่านมาประมาณ 1-5 ครั้ง และทุกคนนับถือคำสอนพุทธจลนการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า และอัตราเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน

1.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ได้รับอัตราเงินเดือนมาบวกค่า 3,500 บาทต่อเดือน และผ่านการอบรมในรอบปีที่ผ่านมา ประมาณ 1-5 ครั้ง

2. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ ปรากฏผลดังนี้คือ

2.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด คือ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับทดลองใช้ และนวัตกรรมทางการศึกษาด้านสื่อการสอนและด้านบริหาร และบริการ อยู่ระดับประเมินค่า

2.2 นวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกัน คือหลักสูตรบูรณาการ และหลักสูตรกิจกรรม อยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนหลักสูตรเอกัตภาพ อยู่ในระดับประเมินค่า

2.3 นวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ในระดับการนำไปใช้ ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม และการใช้บทบาทสมมติ

2.4 นวัตกรรมด้านสื่อการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ยอมรับในระดับเดียวกัน คือ ระดับการนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน ระดับสนใจ ได้แก่ โทรทัศน์เพื่อการสอน

2.5 นวัตกรรมด้านการวัดผล และประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มียอมรับในระดับการนำไปใช้และทดลองใช้ และศึกษานิเทศก์อำเภอมีระดับการยอมรับอยู่ในขั้นที่สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้งสิ้น นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับอยู่ในระดับนำไปใช้เหมือนกัน ได้แก่ การวัดผลแบบอิงเกณฑ์

2.6 นวัตกรรมด้านการบริหารและบริการ ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีการยอมรับสูงสุดอยู่ในระดับทดลองใช้ ได้แก่ การจัดทำตารางสอนแบบยืดหยุ่น การแนะแนวการศึกษา และการคัดสรรนักเรียน ส่วนใหญ่ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะยอมรับอยู่ในระดับสนใจ และรับทราบ

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3.1 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกัน

3.2 การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ กับขนาดกลางมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน ในเรื่อง การสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิทางการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ปรากฏผลดังนี้คือ

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกัน กล่าวคือ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน อยู่ระดับทดลองใช้ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านสื่อการสอน และด้านการบริหารและบริการ อยู่ระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมทางด้านวัดผลและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี ยอมรับในระดับนำไปใช้ ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ยอมรับในระดับที่ต่ำกว่า คือ ระดับทดลองใช้

4.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด คือ ระดับทดลองใช้ ยกเว้นนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการบริหารและบริการ ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี มีการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า ในขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยอมรับอยู่ในระดับสนใจเท่านั้น

4.3 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการบริหารและบริการ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ที่มีคุณภาพทางการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับแตกต่างกัน คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ยอมรับนวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและด้านการบริหารและบริการ อยู่ในระดับทดลองใช้ และประเมินค่า ในขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า ยอมรับอยู่ในระดับนำไปใช้และสนใจ

4.4 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน และมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ระดับทดลองใช้ นวัตกรรมด้านการสื่อสารและด้านการบริหารและบริการ อยู่ระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน มีการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีการยอมรับอยู่ในระดับทดลองใช้

5. แหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 ที่ได้รับทราบหรือรู้จักจากแหล่งต่าง ๆ กันดังนี้คือ

5.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอ ได้รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอนและด้านสื่อสารและด้านการวัดผล และประเมินผลรับทราบจากวารสาร รองลงมาคือ จากการอบรม นวัตกรรมทางด้านผลการวัดผล และประเมินผลรับทราบจากวารสาร รองลงมาคือ จากการเรียน นวัตกรรมทางด้านการบริหารและบริการ รับทราบจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมาจากการเรียน

5.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้านจากการเรียน รองลงมาจากการอบรม ยกเว้นนวัตกรรมทางด้านการบริหารและบริการ ซึ่งทราบจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

6. นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ไม่รู้จัก

6.1 นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่รู้จักมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำโรงเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.08 รองลงมาคือ การจัดทำชั้นเรียน สำหรับเด็กสองกลุ่มอายุ คิดเป็นร้อยละ 19.23 การโต้วาทีธรรมะ คิดเป็นร้อยละ 15.38 และการสอนแบบรู้รอบ คิดเป็นร้อยละ 11.54

6.2 นวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จักมากที่สุด ได้แก่ การจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.02 รองลงมา ได้แก่ การจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กล่องกลุ่มอายุ คิดเป็นร้อยละ 36.98 การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.69 และโครงการสักรยานเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับ คิดเป็นร้อยละ 26.56

7. นวัตกรรมทางการศึกษา ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 เคยใช้แล้วเลิกใช้

นวัตกรรมทางการศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เคยใช้มากกว่า 1 ปี ได้แก่ การวัดผลแบบอิงกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 19.23 และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เคยใช้มากกว่า 1 ปี ได้แก่ การวัดผลแบบอิงกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 19.23 และร้อยละ 2.65

อภิปรายผล

1. ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 จำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 จากการวิเคราะห์รวมเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด คือ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านกาจัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับทดลองใช้ ซึ่งสูงกว่า ด้านสื่อการสอน และด้านการบริหารและบริการ ซึ่งอยู่ในระดับประเมินค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่คล้ายคลึงกันในด้านการศึกษา กล่าวคือ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ต้องการทำงานทั้งด้านการศึกษา และงานด้านธุรการด้วย ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน นอกจากจะต้องปฏิบัติการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนในกลุ่มแล้ว ยังต้องให้ความร่วมมือ ประสานงานกับบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ และยังต้องปฏิบัติต่อครูในลักษณะของผู้มีหน้าที่หนึ่งด้วย (คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 อัดสำเนา) เมื่อพิจารณาถึงสภาพส่วนตัวในด้านวุฒิทางการศึกษาค่าสน่า ภาษาที่ใช้ในชุมชน และฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลทั้งสองกลุ่ม พบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก จึงน่าจะมีผลทำให้ระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของศึกษานิเทศก์อำเภอ

และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับเดียวกัน

1.2 นวัตกรรมด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกัน คือ หลักสูตรบูรณาการ และหลักสูตรกิจกรรม อยู่ในระดับทดลองใช้ ส่วนหลักสูตรเอกภพภาพ อยู่ในระดับประเมินค่า ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรนั้น ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีการยอมรับสูงสุดอยู่ในขั้นทดลองใช้เท่านั้น ทั้งนี้บุคคลทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลที่ยังไม่นำหลักสูตรกิจกรรมและหลักสูตรเอกภพภาพไปใช้ เพราะไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในรายละเอียดของนวัตกรรมดังกล่าว และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองยังคำนึงถึงการล่อนให้ทันตามเนื้อหาในหลักสูตรที่ทาง ส.ป.ช. กำหนดให้ใช้อยู่ดังกล่าว ซึ่งเกรงจะกระทบกระเทือนต่อการล่อน ส่วนหลักสูตรบูรณาการนั้นก็ยังไม่นำไปใช้ ผู้ตอบให้เหตุผลว่า ยุ่งยากแก่การนำไปใช้ ต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวก่อนล่อน โรงเรียนขาดความพร้อม ขาดสื่อการเรียน และผู้ล่อนเองยังขาดความเข้าใจในรายละเอียดและหลักการดีพอ แม้ว่าทางสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เป็นผู้กำหนดให้ใช้ ผู้ใช้ก็นำไปใช้ แต่ส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ แต่วิธีการยังคงใช้แบบเก่า ๆ อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2523:58-59) ที่ได้ทำการสำรวจสภาพการเรียนการสอนชั้น ป.1 และชั้น ป.2 ปีการศึกษา 2522 ตามโครงการติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ทางด้านการเรียน การล่อน ส่วนใหญ่ในทุกกลุ่มวิชา ครูยังใช้วิธีการล่อนที่ไม่แตกต่างจากวิธีเดิมมากนัก คือ นิยมใช้วิธีการอธิบาย ประกอบการถาม-ตอบ ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวความหวังของการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียนชั้น ป.3 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับทดลอง) และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 (กรมวิชาการ 2523:182) พบว่าพฤติกรรมการล่อนของครูที่ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีลักษณะเช่นเดียวกัน และลักษณะการเรียนการสอนระหว่างครูและนักเรียน ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

1.3 นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ระดับการนำเอาไปใช้ ได้แก่ การล่อนซ่อมเสริม และการใช้บทบาทสมมติ ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอและครู ให้เหตุผลประกอบว่า การล่อนซ่อมเสริม และการใช้บทบาทสมมติ เป็นนวัตกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นำไปใช้แล้วได้ผลดี เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการล่อนซ่อมเสริม ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเด็กเรียน

อ่อน ให้เรียนดีขึ้น และส่งเสริมเด็กเรียนดีให้มีทักษะยิ่งขึ้น และยังช่วยแก้ปัญหาเด็กตกชั้นในบางโรงเรียนผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการสอนซ่อมเสริม สันนิษฐานให้มีการนำไปใช้อย่างเต็มที่ ส่วนการวิจัยบทบาทสมมตินั้น ศึกษาในเทศบาลอำเภอ มีส่วนในการเผยแพร่ให้คำแนะนำในการใช้แก่ครูผู้สอนได้นำไปประกอบการสอนในวิชาต่าง ๆ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้เหตุผลในการนำไปใช้ว่า ทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียน เข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น เด็กได้แสดงออกตามความสามารถ ที่สำคัญคือ การใช้บทบาทสมมตินำไปใช้ได้ง่าย ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งความเห็นดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของนวัตกรรม ที่มีส่วนทำให้เกิดการยอมรับง่ายขึ้น ซึ่งแมทธิว บี ไมล์ (Mathew B. Miles อ้างถึงในลาลี ทองธวัช 2526:28-29) กล่าวว่า นวัตกรรมใดที่นำไปใช้สะดวกไม่ยุ่งยากซับซ้อน ค่าใช้จ่ายในการจัดหาไม่แพงเกินไป จะได้รับการยอมรับรวดเร็วกว่านวัตกรรมที่ยุ่งยากซับซ้อน หรือมีราคาแพง

1.4 นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ศึกษาในเทศบาลอำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยอมรับในระดับเดียวกัน คือ ระดับการนำไปใช้ ได้แก่ วิทยุโรงเรียน ระดับสนใจ ได้แก่ โทรทัศน์เพื่อการสอนบุคคลทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลว่า วิทยุโรงเรียน เป็นบริการที่ช่วยอำนวยความสะดวก แก่ครูในด้านการเรียนการสอน ช่วยแก้ปัญหาครูที่ไม่ถนัดสอนในบางวิชา เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้เต็มที่ และยังช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน ช่วยสร้างความสนใจ ทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ประการสำคัญโครงการวิทยุโรงเรียน เป็นนโยบายของ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาจัดให้มีขึ้น โดยกำหนดให้คัดเลือกโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาอยู่ในโครงการ แล้วจัดให้มีการฝึกอบรมครูผู้ที่จะใช้วิทยุโรงเรียนโดยทางศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้แจกวิทยุและคู่มือในการใช้วิทยุโรงเรียน ให้ทุกโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ เมื่อนำไปใช้แล้วทางโรงเรียนต้องรายงานผลให้ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติทราบด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่ศึกษาในเทศบาลอำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับการใช้วิทยุโรงเรียน ในระดับสูงสุด คือ ระดับนำไปใช้นั้นเป็นเพราะว่า โครงการวิทยุโรงเรียน ได้มีกำหนดหรือบังคับเป็นคำสั่ง จากเบื้องบนลงมา จึงต้องนำเอาไปปฏิบัติ เมื่อใช้แล้วเกิดผลดีทำให้ได้รับการยอมรับมาก การที่บุคคลนำนวัตกรรมดังกล่าวไปใช้สอดคล้องกับความเห็นของ โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971:269) ในข้อที่ว่า เป็นการตัดสินใจของผู้มีอำนาจสูงกว่าตัดสินใจ สือกให้ใช้หรือทำ จึงมีผลให้เกิดการบังคับให้บุคคลอื่น ๆ ต้องยอมรับนวัตกรรมดังกล่าวไปด้วย โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

ส่วนร่วมในการตัดสินใจเลข

1.5 นวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่ม มีการยอมรับอยู่ในระดับนำไปใช้ ได้แก่ การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสัมบูรณ์ สักกะนุกิจ (2527:175-176) และ สุภาภรณ์ ทองเสริม (2527:215) ซึ่งพบว่า การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนำไปใช้ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากการวัดผลแบบนี้เป็นการวัดผลที่กำหนดไว้ในระเบียบการวัดผลและประเมินผลของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครูทุกคนจึงจำเป็นต้องนำไปใช้ และเมื่อนำไปใช้แล้วพบว่า การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นการวัดผลที่ยุติธรรม มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ นักเรียนเองก็ตื่นตัวในการเรียนตลอดเวลาเพื่อที่จะทำให้ผลการเรียนของตนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับตัวครูผู้สอนก็ทราบความเจริญก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน สะดวกในการจัดกลุ่มเด็ก เพื่อสอนซ่อมเสริม

1.6 นวัตกรรมด้านการบริหารและบริการ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับสูงสุด อยู่ในระดับทดลองใช้ ได้แก่ การจัดทำตารางสอนแบบยืดหยุ่น การแนะแนวการศึกษา และการจัดสภานักเรียน ทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้ให้เหตุผลที่ไม่ผ่านนวัตกรรมต่าง ๆ ไปใช้ โดยเฉพาะการจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพราะในแผนการสอน มีการแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นจำนวนคาบไว้ให้แล้ว เพียงแต่ผู้สอนมาจัดแบ่งเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับเวลาที่จะสอนในแต่ละสัปดาห์เท่านั้น ซึ่งน่าจะนำไปใช้ปฏิบัติ แต่กลับไม่ได้รับการยอมรับ เพราะเหตุผลที่ว่า การจัดทำตารางสอนแบบนี้ยุ่งยาก ไม่สะดวกในการจัดครูหมุนเวียน เข้าสอนตามตารางสอน โรงเรียนที่มีครูน้อย แต่มีนักเรียนมาก มักจะมีปัญหา บุคคลในกลุ่มไม่ยอมรับวิธีการแบบนี้ ส่วนใหญ่ยังยึดมั่นติดอยู่กับแนวคิดเก่า ๆ อยู่ว่าจะต้องสอนตามเวลาที่จัดไว้เป็นชั่วโมงแบบหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นตัวทำให้การยอมรับนวัตกรรมเป็นไปอย่างช้า ๆ สาลี ทองธวิ (2526:30) เรียกว่าเป็นสถานการณ์เงื่อนไขที่เกี่ยวกับความต้องการคงไว้ ซึ่งสถานภาพเดิม เพราะตามปกติแล้วในสังคมหนึ่ง ๆ จะไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ประการหนึ่งคือ ไม่มีผู้ใดต้องการจะเสียเวลาให้กับการสร้างนวัตกรรม หรือกระบวนการเผยแพร่ นวัตกรรมนั้น เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่จะต้องใช้ไปกับการปฏิบัติ

หน้าที่หลัก ซึ่งต้องทำเป็นประจำอยู่สม่ำเสมอ อีกทั้งกำลังคน และกำลังทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีจำกัด พอที่จะทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่ประจำดำเนินไปได้ตามปกติเท่านั้น ส่วนงานที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่นำการแนะแนวการศึกษาไปใช้นั้น เนื่องจากจากสาเหตุหลายประการคือ ขาดบุคลากรทางที่มีความรู้ในดำเนินงานแนะแนว ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน และครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของงานแนะแนว จึงไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว ส่วนการคัดสรรนักเรียนนั้น ยังไม่มีการนำไปใช้เพราะผู้บริหารไม่สนับสนุน และครูเองยังไม่ทราบรายละเอียด และไม่เข้าใจวิธีการที่ถูกต้องในการคัดสรรนักเรียน

นวัตกรรมทางการศึกษาอื่น ๆ ที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีการยอมรับ ในระดับรับทราบ สนใจ ประเมินค่า และทดลองใช้นั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการ ให้เหตุผลในการไม่นำ นวัตกรรมทางการศึกษาเหล่านั้นไปใช้ สรุปได้ดังนี้คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในตัวนวัตกรรมและกำลังศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม แต่แหล่งความรู้มีน้อย นวัตกรรมบางอย่างยุ่งยากซับซ้อน ไม่สะดวกในการนำไปใช้ บางอย่างไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น บางอย่างขัดแย้งกับระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน ในด้านบริหาร ผู้บริหารขาดการสนับสนุน ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์

นอกจากนี้ยังมีปัญหา เรื่องเวลาไม่พอ ศึกษานิเทศก์อำเภอต้องทำงานทั้งด้านการนิเทศ และงานธุรการ ซึ่งมีมากกว่างานนิเทศ ส่วนครูวิชาการกลุ่ม นอกรจากงานด้านการสอนแล้ว ยังต้องทำงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนด้วย ดังนั้นการนำนวัตกรรมมาใช้จึงเป็นการเพิ่มงาน เพิ่มภาระมากขึ้นอีก

จากเหตุผลดังกล่าว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายสนับสนุน ระบบบริหารต้องสอดคล้องกับนวัตกรรม งบประมาณและผู้บริหาร ส่วนครูผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ก็ต้องเข้าใจหลักการและกระบวนการนวัตกรรมการศึกษาด้วย

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ทั้ง 5 ด้านของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ปรากฏผลดังนี้คือ

2.1 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดผล และประเมินผล และด้านการบริหารและบริการไม่แตกต่าง

กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามลัทธิฐานของการวิจัย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ สัมบุรณ์ สักกะอนุกิจ (2527:178) สุภาภรณ์ ทองเข็ม (2527:217) และ บุรินทร์ บุรัตน์ (2527:131) ซึ่งศึกษาถึงระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครู วิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3, 8 และ 10 ตามลำดับ และพบว่า ครูวิชาการกลุ่มที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างกัน ส่วนใหญ่มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นนวัตกรรมด้านการวัดผลและประเมินผลเท่านั้น ที่พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 3, 8 และ 10 มีระดับการยอมรับแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุหลายประการคือ

(1) ขนาดของกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกันน้อยมาก เนื่องจาก สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งขนาดของกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้คือ

กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโรงเรียน 9 โรงเรียนขึ้นไป

กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีโรงเรียน 7-8 โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก มีโรงเรียน 6 โรงเรียนลงมา

(2) การคัดกลุ่มโรงเรียนไม่ได้กำหนดมาตรฐานแน่นอนตายตัว เพราะการคัดกลุ่มโรงเรียนจะใช้วิธีแบ่งกลุ่มตามสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ หรือการปกครอง หรือความสะดวกทางคมนาคมในท้องถิ่นก็ได้ ดังนั้นในกลุ่มโรงเรียนหนึ่ง ๆ จึงประกอบไปด้วย โรงเรียนที่มีขนาดต่าง ๆ กัน บางกลุ่มเป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่อาจประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก บางกลุ่มเป็นกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก แต่อาจประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางไม่แน่นอน ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีรายได้หรืองบประมาณช่วยเหลือทางด้านการศึกษาจากรัฐบาลมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่ประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจมีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีแต่โรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีฐานะทางเศรษฐกิจของโรงเรียนดีกว่า ซึ่ง สำลี ทองธวัช (2526:27) กล่าวว่า ถ้าโรงเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีกำลังทุนทรัพย์ก็จะสนับสนุนการศึกษาอย่างเต็มที่แล้ว มักจะยอมรับนวัตกรรมเข้ามาใช้ในโรงเรียนการสอนได้เร็วกว่าโรงเรียนอื่น ๆ และจำนวนนวัตกรรมที่รับเข้ามาก็มักจะมีจำนวนมากกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สาเหตุสำคัญดังกล่าวน่าจะมีส่วนทำให้การยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จากการศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรมทางการศึกษาในแต่ละด้าน เป็นรายข้อ พบว่า

มีนวัตกรรมทางการเรียนการสอนในเรื่องการสอนโดยใช้ชุดการสอนเพียงเรื่องเดียวที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง มีการยอมรับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า คะแนนเฉลี่ยของครูวิชาการที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางสูงกว่ากลุ่มขนาดใหญ่ ผลจากการศึกษาถึงสถานการณ์ภาพตัวแปรในด้านพฤติกรรมการศึกษา พบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีสถานการณ์ภาพตัวแปรทางด้านนี้สูงกว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ จากข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับลักษณะของผู้รับนวัตกรรมที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น หรือรับเร็วกว่าผู้อื่น ซึ่ง ล่าลี ทองริว (2526:45) ได้อธิบายว่า มักจะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า และมีฐานะทางการเงินสูงกว่าผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมช้าในด้านการอบรม พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนผู้ได้รับการอบรมมากกว่า และจำนวนผู้ที่ไม่ผ่านการอบรมเลยในรอบปีน้อยกว่าครูวิชาการกลุ่มที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพที่ได้รับจากการอบรม น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การยอมรับนวัตกรรมแตกต่างกัน จากผลวิจัยของกรมวิชาการ (2520:80) ซึ่งทำการสำรวจปัญหาและเจตคติของครูในเอเชียที่มีต่อการใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา พบว่าครูที่ผ่านการอบรมจะชอบนวัตกรรมทางการศึกษามาก และนพพร สัมมา (2523:66) กล่าวว่า การศึกษาการอบรมมีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมหลายประการด้วยกัน คือ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม ทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ช่วยให้คุณคณามีพื้นฐานทางทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังนวัตกรรม ทำให้เขาเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้นวัตกรรม นอกจากนี้การศึกษาอบรมยังช่วยให้คุณคณเข้าใจและรู้สึกว่าการใช้นวัตกรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพของตนเอง การศึกษาอบรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการยอมรับเป็นอย่างสูง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา ให้แก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นสิ่งที่สมควรทำอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ครูผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องมองเห็นความสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพที่ได้รับจากการอบรมน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การยอมรับนวัตกรรมแตกต่างกัน แต่ผู้วิจัยมิได้ศึกษาถึงการจัดการอบรมที่เหมาะสมว่า ควรมีรูปแบบหรือวิธีการใด ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษารายละเอียดในด้านนี้ให้กว้างขวางต่อไป

3. เกี่ยวกับระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ และ

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน จุดทางการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ ปรากฏผลดังนี้คือ

3.1 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกัน กล่าวคือ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับทดลองใช้ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านสื่อการสอน และด้านการบริหารและบริการ อยู่ในระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมทางด้านวัดผลและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี ยอมรับในระดับนำไปใช้ ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ยอมรับในระดับทดลองใช้ จากการวิเคราะห์นวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่ม มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษา ในระดับนำไปใช้ใน เรื่องการออกแบบกลุ่มสัมพันธนาการสอนซ่อมเสริม การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ และการประเมินผลรวม ซึ่งนวัตกรรมทางการศึกษาดังกล่าวล้วนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แล้วทั้งสิ้น โดยเฉพาะการสอนซ่อมเสริม การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลรวมหลักสูตรกำหนดให้ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการตามระเบียบการวัดผลที่วางไว้ ส่วนการออกแบบกลุ่มสัมพันธนาการใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ นั้น ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลในการนำไปใช้ว่า เคยจัดอบรมกิจกรรมเหล่านี้ในระดับอำเภอและติดตามผลอยู่ เห็นว่าเหมาะสมที่จะนำไปฝึกปฏิบัติให้มีความรับผิดชอบ ผู้จัดการทำงาน มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ได้ฝึกการทำงานร่วมกัน ฝึกการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล กล้าแสดงออกและเด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ประการสำคัญนวัตกรรมเหล่านี้สะดวกต่อการนำไปใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ แมทธิว ไมล์ (Mathew Miles) อ้างถึงโดย ล่าลี ทองธิว (2526:28-29) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติและลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับของสังคมไว้ว่า นวัตกรรมใดที่ค่าใช้จ่ายในการจัดหาไม่แพงเกินไป นำไปใช้สะดวก ไม่ต้องใช้อุปกรณ์มาก จะได้รับการยอมรับเร็วกว่านวัตกรรมที่ราคาแพง และยุ่งยากหรือซับซ้อน

3.2 ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด คือ ระดับทดลองใช้ ยกเว้นนวัตกรรมทางการศึกษา

ด้านการบริหารและบริการ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี ยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยอมรับอยู่ในระดับสนใจ ผลจากการวิเคราะห์นวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน คือ ระดับนำไปใช้ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติ วิทยุโรงเรียน และการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่านวัตกรรมทางการศึกษา ดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครูผู้สอนต้องนำไปใช้ประกอบกับนวัตกรรมดังกล่าว ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป สามารถนำไปใช้ได้สะดวก จึงได้รับการยอมรับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ โรเจอร์ และ ชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971: 22-23) ในข้อที่ว่า นวัตกรรมใดที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้สะดวก จะได้รับการยอมรับและนำไปใช้ได้เร็วกว่า

ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีการยอมรับอยู่ในระดับต่างกัน ได้แก่ การสอนตามแบบโครงการเสริมสมรรถภาพการสอนและบทเรียนแบบโปรแกรม กล่าวคือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 1-10 ปี ยอมรับอยู่ในระดับสนใจ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ให้เหตุผลที่ยังไม่นำการสอนตามแบบโครงการส่งเสริมสมรรถภาพทางการสอนไปใช้ว่า ครูไม่มีความรู้ และประสบการณ์ในการเตรียมการสอนแบบนี้ ก่าส่งศึกษารายละเอียดอยู่ ส่วนบทเรียนแบบโปรแกรมยังไม่นำไปใช้เพราะไม่ทราบรายละเอียด และวิธีการเขียนบทเรียนแบบโปรแกรม เป็นวิธีการที่ยุ่งยากเกินไป ขาดงบประมาณ และบุคลากรในการจัดทำไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ถ้าเด็กไม่มีความตั้งใจพอจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

3.3 วุฒิทางการศึกษา พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับทดลองใช้ นวัตกรรมทางการศึกษาด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และด้านการบริหารและบริการ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ยอมรับนวัตกรรมด้านหลักสูตรและด้านการบริหารและบริการอยู่ในระดับทดลองใช้ และประเมินค่า ในขณะที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน-

เรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ยอมรับอยู่ในระดับนำไปใช้ และสนใจ

จากการวิเคราะห์นวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีขึ้นไป มีการยอมรับนวัตกรรมในระดับนำไปใช้ ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติและวิทยุโรงเรียน ผลงานวิจัยมีตรงกับผลงานวิจัยของสัมบูรณ์ ลักษณะนุกิจ (2527:184) และ บุรินทร์ บุรัตน์ (2527:143) ซึ่งพบว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ยอมรับนวัตกรรมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาของไทยเป็นการเผยแพร่แบบที่อิงการใช้อำนาจสนับสนุนจากเบื้องสูง (Authority Innovation Decision) (สำลี ทองริ้ว 2526:100-105) กล่าวคือ นวัตกรรมทางการศึกษาทุกอย่างเผยแพร่เหมือนมองเห็นความสำคัญสำหรับหน่วยงานของตน จึงได้ตัดสินใจนำมาใช้โดยประกาศให้หน่วยงานใต้สังกัดใช้ตาม โดยได้รับงบประมาณในการดำเนินการ ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ จึงยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ เหมือนกัน

3.4 ฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนต่างกัน คือ น้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน และมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร และดำเนินการวัดผล และประเมินผลอยู่ในระดับทดลองใช้ นวัตกรรมด้านสื่อการสอนและด้านการบริหารและบริการอยู่ในระดับประเมินค่า ส่วนนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน มีการยอมรับอยู่ในระดับประเมินค่า แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีการยอมรับอยู่ในระดับทดลองใช้

จากการวิเคราะห์นวัตกรรมทางการศึกษาแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับนำไปใช้เหมือนกัน ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติและวิทยุโรงเรียน ส่วนการออกแบบบูรณาการ และการประเมินผลย่อยระหว่างภาคเรียนนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน ยอมรับอยู่ในระดับนำไปใช้ ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน ยอมรับอยู่ในระดับทดลองใช้ เมื่อนำผลการวิเคราะห์เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อมาเปรียบเทียบกัน

ผลการวิเคราะห์เป็นรายด้านนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีระดับการยอมรับสูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงิน

เดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป แต่ผลจากการวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า นวัตกรรมบางอย่าง ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากน้อยต่างกัน มีการยอมรับอยู่ในระดับเดียวกัน แต่นวัตกรรมบางอย่างพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนน้อยกว่า 3,500 บาทต่อเดือน ยอมรับนวัตกรรมในระดับที่สูงกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีเงินเดือนมากกว่า 3,500 บาทต่อเดือน จึงอาจสรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของสัมบูรณ์ สักขณะนุกิจ (2527:185) ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของตัวนวัตกรรมมากกว่า จะเห็นได้ว่านวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนำไปใช้ ได้แก่ การสอนซ่อมเสริม การใช้บทบาทสมมติ และวิทยุโรงเรียน ล้วนแล้วแต่เป็นนวัตกรรมที่ถูกกำหนดให้ใช้ หรือบังคับให้ใช้จากเบื้องบนลงมา และตัวนวัตกรรมก็ไม่ยุ่งยาก นำไปใช้ได้สะดวก ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมาก และเมื่อใช้แล้วได้รับผลดีมากกว่าผลเสีย จึงยังคงใช้กันต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ สัมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2521:10) ที่ว่าครูไทยนั้นมีความสามารถในการปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากการเปลี่ยนแปลงนั้นนำไปสู่สิ่งที่ดี

4. แหล่งข้อมูลที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา ได้รับทราบ หรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษานั้น ๆ

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอ ได้รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียน จากการเรียนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา รับทราบจากวารสาร นวัตกรรมทางด้านการผลิตและประเมินผล รับทราบจากวารสาร รองลงมา คือ จากการเรียนนวัตกรรมทางการบริหารและบริการ รับทราบจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมา คือ จากการเรียน

จากการวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนใหญ่รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมเหล่านี้จากการเรียน ยกเว้น หลักสูตรบูรณาการ การซ่อมเสริม การใช้สื่อทางการจำลอง การใช้บทบาทสมมติ การสอนแบบบูรณาการ วิทยุโรงเรียน การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การเลื่อนขั้นโดยอัตโนมัติ การจัดทำตารางสอนแบบยืดหยุ่นและการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนสองโรงเรียน นวัตกรรมเหล่านี้ ศึกษานิเทศก์อำเภอรับทราบจากวารสาร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับ สัมบูรณ์ สักขณะนุกิจ. 2527:187 และ สุภาภรณ์ ทองเจิม (2527:222) ซึ่งพบว่า นวัตกรรมที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ยอมรับในระดับนำไปใช้นั้น แหล่งที่ทราบข้อมูลมา

นั้น ส่วนใหญ่มาจากการอบรม และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ นวัตกรรมเหล่านี้ ถูกกำหนดให้ใช้มาจากส่วนกลาง ซึ่งทำการเผยแพร่ให้ความรู้ โดยการจัดอบรมครูผู้สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2520:82-92) อ้างถึงใน วุฒิชูชีพ 2525:18-19) ซึ่งได้อภิปราย และวิเคราะห์ให้เห็นว่า การที่ครูได้เข้ารับการอบรมบ่อย ๆ จะมีเจตคติต่อนวัตกรรมในทางที่ชอบมากกว่าไม่ชอบ และแสดงถึงการมีทักษะในการใช้ดีกว่า นอกจากนี้สามารถสรุปได้ว่าครูมีเจตคติต่อนวัตกรรมในทางชอบ เพราะมีความคุ้นเคยกับนวัตกรรม จึงมีความสามารถในการใช้ด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษาที่จะนำมาเผยแพร่ในประเทศไทย ให้มีการยอมรับ นำไปใช้ อย่างแพร่หลายนั้น ควรจะได้มีการยอมรับในบุคคลระดับบริหารในวงการศึกษา ก่อน แล้วจึงค่อยเผยแพร่ออกไปสู่บุคคลระดับผู้น้อย

4.2 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน จากการเรียน รองลงมาคือการอบรม ยกเว้นนวัตกรรมทางด้านบริหารและบริการ ซึ่งรับทราบจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

จากการวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาเหล่านี้จากการเรียน ยกเว้น วิทยุโรงเรียน ซึ่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน รับทราบจากการอบรม เมื่อพิจารณาส่วนสภาพส่วนตัวของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ทางด้านวุฒิทางการศึกษา ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่า มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 92.19 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากวงการศึกษามีการขยายตัวมากขึ้น ทั้งระบบมหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ประเทศที่เปิดรับนักศึกษาทั้งในเวลาและนอกเวลามากขึ้น ซึ่งทำให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาต่อ เพื่อแสวงหาความรู้ และเป็นการเพิ่มคุณค่าของตนเองให้สูงขึ้นได้มาก (เจริญ สืบโชค 2525:125) ซึ่งมีส่วนทำให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้รับทราบหรือรู้จักนวัตกรรมทางการศึกษาด้านต่าง ๆ จากการเรียนแล้ว เรียน จากสถานศึกษาของตน

5. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ไม่รู้จัก

5.1 นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่รู้จักมากที่สุด ได้แก่ การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.23 การโต้วาที คิดเป็นร้อยละ 15.38 และการสอนแบบรูบรอบ คิดเป็นร้อยละ 11.54 ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่

รู้จักมากที่สุดได้แก่ การจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างโรงเรียน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.98 การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20.69 และโครงการสักรยาน เพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับ คิดเป็นร้อยละ 26.56

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมบูรณ์ ลักษณะนุกิจ (2527:188) และ สุภาภรณ์ ทองเข็ม (2527:223) ซึ่งพบว่า นวัตกรรมทางการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จัก ได้แก่ การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียน และการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน 2 โรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดโรงเรียนภายในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำกันในต่างประเทศและคนไทยยังไม่ทราบรายละเอียด และวิธีการปฏิบัติดีพอ จึงยังไม่นำไปใช้

ส่วนการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน 2 โรงเรียน และการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กสองกลุ่มอายุนั้น ในเขตการศึกษา 1 สภาพท้องถิ่นส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนแต่ละโรงเรียน มีความพร้อมในตัวเอง ไม่มีปัญหาในด้านการจัดการศึกษา ทาง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่มีนโยบาย ในเรื่องนี้จึงทำให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่รู้จัก และไม่เห็นความสำคัญของนวัตกรรมดังกล่าว

6. นวัตกรรมทางการศึกษาที่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในเขตการศึกษา 1 เคยใช้แล้วเลิกใช้ คิดเป็นจำนวนร้อยละสูงสุด ได้แก่ การวัดผลแบบอิงกลุ่ม คือร้อยละ 19.23 และร้อยละ 2.65 ผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยของ สุภาภรณ์ ทองเข็ม (2527:223) เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่บุคคลทั้งสองกลุ่มเลิกใช้เพราะว่า ปัจจุบันในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดระเบียบการวัดผลใหม่ โดยเปลี่ยนจากการวัดผลแบบอิงกลุ่ม มาใช้แบบอิงเกณฑ์ จึงทำให้การเลิกใช้การวัดผลแบบอิงกลุ่มมีร้อยละสูงกว่านวัตกรรมอื่น ๆ

ข้อเสนอนแนะ

ผลจากการวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับนำไปใช้ มีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ยอมรับในระดับทดลองใช้ ประเมินค่า และสนใจ นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมทางการศึกษาอีกหลายชนิดที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังไม่รู้จัก ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ สรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้ใช้นวัตกรรมไม่มีความรู้และความเข้าใจในตัวนวัตกรรมนั้น ๆ อย่างเพียงพอ

2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้
3. ปัญหาด้านงบประมาณ
4. ระบบบริหารการศึกษาของไทย ขัดต่อการนำนวัตกรรมบางชนิดไปใช้
5. ส่วนนวัตกรรมไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้
6. ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ต้องทำงานหลายด้านพร้อม ๆ กัน จึงไม่มีเวลาที่จะศึกษา หรือคิดนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้

ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของชาติ ควรหาวิธีการแก้ไขปัญหา และมีการส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. ควรมีการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา ทุกคน นับตั้งแต่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ได้รู้จักหรือรับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของนวัตกรรมต่าง ๆ พอสมควร เพื่อทุกคนจะได้มีความรู้ มองเห็นประโยชน์หรือความสำคัญของนวัตกรรม และให้ความร่วมมือในการนำนวัตกรรมไปใช้
2. ควรมีการจัดอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้าน การนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ให้แก่ศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นประจำ และควรมีการนิเทศติดตามผลด้วย
3. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณบางส่วน เพื่อสนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้ออย่างจริงจัง
4. ควรกำหนดบทบาท และหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. สถาบันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการผลิตครู ควรร่วมมือกันระหว่างสถาบันในการศึกษา ปัญหาทางด้านการศึกษาของประเทศ และร่วมมือกันวางแผนหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา และการนำไปใช้ ควรเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติจริง
6. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนได้มีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา
7. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการเผยแพร่และสนับสนุนให้

มีการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ ขึ้นมาใช้

8. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการเผยแพร่ นวัตกรรมทางการศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ

9. ควรมีการวิจัยถึงความแตกต่างของการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 กับเขตการศึกษาอื่น ๆ

10. ควรมีการวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการยอมรับ นวัตกรรมทางการศึกษากับการนำไปใช้จริง ในกรุงเทพมหานคร หรือเขตการศึกษาอื่น ๆ

คุรุศาสตร์วิทยาทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย